

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere
etunimi.sukunimi@pirha.fi
pirha.fi

Vastaus valtuustoaloitteeseen
21.8.2026

Vastaus valtuustoaloitteeseen EU-rahoituksen hakeminen ikäihmisten kuntoutukseen. Ikääntyneiden kotikuntoutus ja sairaalakuntoutus mahdollisen hankkeen keskiössä

Aluevaltuutettu Katariina Pylsy ja 13 allekirjoittanutta aluevaltuutettua jättivät aluevaltuustossa 26.1.2026 valtuustoaloitteen, jossa ehdotettiin, että Pirkanmaan hyvinvointialue hakisi EU-rahoitusta ikäihmisten kuntoutukseen.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Ikäihmisten kuntoutuksen palvelujen kehittämistä kansallisesti ovat ohjanneet etenkin STM:n kansallinen ikäohjelma sekä kuntoutuksen uudistamisen toimenpidesuositukset. Nämä ovat myös Pirkanmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden kuntoutuksen palveluiden kehittämistyön kulmakiviä.

Pirkanmaan hyvinvointialueella on viime vuosina tehty laaja-alaista ja systemaattista kuntoutuksen kehittämistyötä, jonka keskiössä ovat olleet toimintatapojen yhtenäistäminen, moniammatillinen yhteistyö, asiakaslähtöisyys sekä digitaalisuuden ja etäpalvelujen hyödyntäminen. Kehittämistyö on kytkeytynyt erityisesti PirSOTE- ja RRP-hankekokonaisuuksiin. Kehittämistöiden kirjalliset tuotokset on koottu avoimesti Innokylä-alustalle.

Pirkanmaan hyvinvointialueella on toteutettu kuntoutuksen integraatio, jossa on rakennettu kuntoutuspalveluiden yhteinen toiminnallinen kokonaisuus. Tavoitteena on ollut luoda olosuhteet, joilla voidaan edistää asiakkaiden yhdenvertaisten kuntoutuspalvelujen saatavuutta, jatkuvuutta ja laatua.

Kotikuntoutusta on kehitetty määrätietoisesti vastaamaan väestön muuttuviin palvelutarpeisiin, palvelujärjestelmän uudistuksiin sekä tavoitteeseen tukea asiakkaiden toimintakykyä ja kotona asumista mahdollisimman yhdenvertaisesti ja vaikuttavasti. Hyvinvointialueen laajentuminen on edellyttänyt kotikuntoutuksen toimintatapojen, käsitteiden ja prosessien yhtenäistämistä, jotta asiakkaat saavat oikea-aikaisia ja tarpeenmukaisia kuntoutuspalveluja asuinpaikasta riippumatta. Pirkanmaan hyvinvointialueella on kehitetty yhtenäinen kotikuntoutuksen toimintamallikokonaisuus toimintatapojen, prosessien ja palveluun ohjautumisen yhtenäistämiseksi. Kehittämistyö vahvistaa asiakaslähtöistä, moniammatillista ja tavoitteellista kotikuntoutusta sekä tukee toimintakyvyn edistämistä kotiympäristössä. Kokonaisuus sisältää, arki- ja kotikuntoutuksen käsitteellisen selkiyttämisen kuntoutujan, omaisten, hoitohenkilökunnan ja fysioterapeuttien vastuut sekä kotikuntoutuksen yhtenäiset ohjautumisen perusteet. Etäkotikuntoutuksen toimintamalleja on testattu. Tällä hetkellä etäkotikuntoutus toteutetaan ainoastaan etäasiointialustan kautta asiakkaan omalla laitteella.

Pirkanmaan hyvinvointialueella on kehitetty porrastettu osastokuntoutuksen ja kuntoutukseen ohjaamisen malli sekä kotiutuksen koordinaation toimintamallit tukemaan sujuvaa, turvallista ja oikea-aikaista siirtymistä sairaalahoidosta jatkokuntoutukseen ja kotiin. Kehittämistyössä on yhtenäistetty kuntoutukseen ohjaamisen periaatteita, vahvistettu asiakkaiden toimintakykyä sairaalahoidon aikana (mm. lähisairaaloiden kuntokadut), perustettu kotiutuskoordinaattoreiden verkosto sekä selkiytetty olemassa olevia hoito ja palveluketjuja.

Pirkanmaan hyvinvointialueella kehitetään aktiivisesti ikääntyvän väestön hyvinvointia ja toimintakykyä edistäviä palveluita. Sairaalapalvelujen lähisairaalat vastuualue ja avopalvelulinjan kuntoutuksen toimialue käynnistävät yhteistyöprojektin/hankkeen, jossa kuvataan ja kehitetään ikääntyneiden toimintakykyä tukevaa kuntoutuksen palvelukokonaisuutta. Projektin aikana kutsutaan mukaan työhön Pirkanmaan hyvinvointialueen eri palvelulinjoilta sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia, sekä muita sidosryhmiä, jotka ovat keskeisessä roolissa ikääntyneiden toimintakyvyn tukemisessa.

Ikääntyneen palveluketjun tavoite on, että ikäihmisten toimintakykyä tuetaan saumattomasti yhdessä hoidon, hoivan ja kuntoutuksen ammattilaisten toimesta niin sairaalassa kuin kotona hyödyntämällä kuntoutumista edistävän hoitotyön, arkikuntoutuksen ja kuntoutusjaksojen keinoja.

Ikäihmisten palvelut – VoiVa-toimintamallin käyttöönotto ja arkikuntoutuksen vahvistaminen

Osana Pirkanmaan hyvinvointialueella tehtyä kuntoutuksen kehittämistyötä ikäihmisten palveluissa on vahvistettu arkikuntoutusta ja kuntoutumista edistävän hoitotyön toteutumista VoiVa Voimavarat arjessa -toimintamallin käyttöönotolla. Toimintamalli pohjautuu laajaan tutkimusnäyttöön, ja sen keskiössä ovat asiakkaan voimavarat, osallisuus ja toimijuus merkityksellisessä arjessa. Se vahvistaa asiakaslähtöistä ja inhimillistä toimintakulttuuria palvelupolun kaikissa vaiheissa. VoiVa-toimintamalli tekee arkikuntoutuksen näkyväksi ja vahvistaa ymmärrystä siitä, että kuntoutuminen ei rajoitu fyysiseen toimintakykyyn, vaan toteutuu kaikissa arjen tilanteissa. Jokainen kohtaaminen on mahdollisuus tukea asiakkaan toimintakykyä, osallisuutta ja toimijuutta. VoiVa-toimintamalli tukee ikäihmisten palveluiden roolia palvelupolussa arkikuntouttajana vahvistaen kuntoutumista asiakkaan arjessa sekä sen jatkuvuutta kotihoidossa ja asumisen palveluissa.

VoiVa-toimintamallin käyttöönotto on käynnissä, ja ikäihmisten palveluiden henkilöstön osaamista vahvistetaan Moodlen verkkokoulutuksella sekä VoiVa-lähivalmennuksilla. Osaamisen kehittämistä viedään eteenpäin myös laajan IKI-verkoston kautta, joka on ikäihmisten palvelujen oman tuotannon ja ostopalvelujen moniammatillinen yhteistyöverkosto. Verkoston tapaamisissa VoiVa-toimintamalli toimii keskeisenä teemoittajana, vahvistaen yhteistä toimintakulttuuria.

Sastamalaan on avattu huhtikuussa 2026 uusi lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen VoiVa-toimintamallilla toimiva yksikkö (28 asiakaspaikkaa), jossa toteutetaan toimintakykyä edistäviä, tavoitteellisia ja lyhytaikaisia arviointijaksoja. Jaksojen tavoitteena on vahvistaa asiakkaan omia voimavaroja ja tukea turvallista, itsenäistä arkeen palaamista. Palvelu on tarkoitettu asiakkaille, joilla on tunnistettu tarve ympärivuorokautiselle, voimavaralähtöiselle arkikuntoutukselle, jota toteutetaan moniammatillisesti sosiaalihuollon yksikössä, sekä asiakkaille, joiden palveluiden kokonaisuutta on tarpeen arvioida tehostetusti.

VoiVa-toimintamallin kehittämistyötä vahvistaa ikäihmisten palveluiden osallistuminen Meidän työssä -hankkeeseen, jonka rahoitus tulee Euroopan unionin sosiaalirahastosta (ESR) sekä Kunta- ja hyvinvointialueyönantajilta (KT) ja työmarkkinajärjestöiltä (JUKO ry, JAU ry ja Sote ry). Hanke tukee lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen sidosryhmäyhteistyön vahvistamista sekä VoiVa- yksikön konseptointia malliksi, joka voidaan monistaa muihin vastaaviin yksiköihin resurssien mahdollistaessa.

Kehittämistarpeet kuntoutuksen integraatiossa

Kuntoutuksen integraatio edistää olosuhteita, joissa kuntoutusprosessien tarkastelu ja yhteen kokoaminen on aiempaa ketterämpää. Asiakkuusprosessia tulee kehittää niin, että palvelut ovat oikea-aikaisia, oikein mitoitettuja ja saumattomasti yhteen toimivia, mikä parantaa asiakkaan kokemusta ja vähentää raskaampien palveluiden tarvetta ja viivästyttää raskaampien palveluiden tarvetta, kun asiakas saa riittävää tukea toiminta- ja liikuntakyvyn ylläpitämiseksi. Kuntoutusprosessien yhtenäistäminen näyttäytyy palveluiden välisen tiedonkulun edistymisenä, sekä selkiyttää vastuunjakoja. Selkeä kehittämisen kokonaisuus, joka vaatii tarkastelua, on selvittää keinot kuntoutuksen vaikuttavuustiedon systemaattiseen tuottamiseen ja luoda yhtenäinen seurantamalli toiminnan kehittämisen tueksi.

Mahdolliset ESR- hankehaut kuntouksen kehittämisessä

Kuntoutuksen kehittämisestä eri hankkeissa on saatu valtakunnallisesti hyviä tuloksia. Tällä hetkellä on meneillään esimerkiksi Toimintakykyä ikääntyneille ja työkykyä työntekijöille hanke, joka saa ESR+ -rahoitusta. Uusia rahoitushakuja käynnistyy säännöllisesti erilaisilla sisällöllisillä painopistealueilla. Euroopan sosiaalirahasto ESR on yksi merkittävä hankkeita rahoittava taho. Pirkanmaan hyvinvointialueella seurataan avautuvia rahoitushakuja ja käynnistetään tunnistettuihin kehittämistarpeisiin sopivan hankehakemuksen valmistelu hyvinvointialueen projektimallin mukaisesti.

Johtopäätökset

Pirkanmaan hyvinvointialueella aiempina vuosina toteutettu laaja ja systemaattinen kehittämistyö on luonut vahvan perustan yhtenäiselle kuntoutukselle, jossa toimintatapojen yhtenäistäminen, moniammatillisuus ja asiakaslähtöisyys ovat vahvistuneet. Kuntoutuksen integraatio mahdollistaa entistä sujuvammat kuntoutuspolut ja yhdenvertaisemmat, saatavuudeltaan ja laadultaan paremmat palvelut. Kotikuntoutuksen yhtenäinen toimintamalli tukee asiakkaiden kotona asumista ja toimintakykyä selkiyttämällä prosesseja, vastuita ja ohjautumisen kriteereitä. Hoitopolkujen siirtymät ovat parantuneet porrastetun osastokuntoutuksen, yhtenäisten ohjausperiaatteiden ja kotiutuksen koordinaation myötä. Uutena merkittävänä lisänä iäkkään asiakkaan palvelupolkuun on tullut ikäihmisten palveluissa käyttöönotettu VoiVa-toimintamalli, joka tukee ikäihmisten palveluiden roolia palvelupolussa arkikuntouttajana vahvistaen kuntoutumista sekä sen jatkuvuutta kotihoidossa ja asumisen palveluissa.

Seuraavana keskeisenä askeleena on ikääntyneiden kuntoutuksen palvelukokonaisuuden kuvaaminen ja kehittäminen yhteistyössä eri palvelulinjojen kanssa. Kehittämistyössä keskiössä asiakkuusprosessien sujuvoittaminen ja vaikuttavuuden systemaattinen seuranta, jotka tukevat asiakaskokemuksen parantamista ja raskaampien palvelujen tarpeen vähentämistä. Kehittämistyötä edistetään aktiivisesti hyödyntämällä ESR+-rahoitusmahdollisuuksia, mutta työtä jatketaan suunnitelmallisesti myös ilman ulkoista rahoitusta. Vastauksessa esitetty valmistelu toteutetaan osana käynnistyvää ikääntyneiden kuntoutuksen kehittämisprojektia sekä kuntoutuksen integraation jatkokehittämistä, ja se etenee projektisuunnitteluvaiheeseen vuoden loppuun mennessä.

Toimielinkäsittely

Aloitevastaustuslunnon on käsitelty Ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden valiokunnan kokouksessa 18.8.2026. Valiokunta piti aloitevastausta hyvänä ja asiaa tärkeänä sekä merkitsi aloitevastuksen tiedoksi.

Tampereella 21.8.2026

Markku Kankaanpää
Kuntoutuksen toimialue, Fysiatrია ja Vaativa kuntoutus, vastuualuejohtaja

Virpi Heikkinen
Kuntoutuksen toimialue, Erityishenkilöstö ja lääkinällinen kuntoutus, vastuualuejohtaja

Tuija Toikka
Kuntoutuksen toimialue, Lähikuntoutus, vastuualuejohtaja

Mari Ollinpoika
Ikäihmisten palvelujen toimialue, toimialuejohtaja

Anna-Stiina Salminen
Ikäihmisten palvelujen toimialue, kehittämispäällikkö